

EXPUNERE DE MOTIVE

Asigurarea unei reprezentări echitabile, echilibrate și juste a genurilor în domeniul puterii politice din România, precum și îmbunătățirea participării electorale, în calitate de alegători, dar și de candidați, a femeilor și a tinerilor reprezintă indicatori importanți ai unei democrații funcționale, fortificate.

Prezenta inițiativă legislativă, de modificare și completare a Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, are în vedere atingerea acestui obiectiv, propunerea fiind ca o parte din subvențiile alocate anual de la buget partidelor politice să fie acordate proporțional cu numărul femeilor alese la alegerile generale și locale, un algoritm similar urmând a fi aplicat și în cazul tinerilor.

Privind din perspectiva asigurării egalității de gen, respectiv că oportunitățile, drepturile și responsabilitățile sunt aceleași pentru femei și bărbați, propunerea legislativă este o garanție a respectării cerințelor constituționale, conferind efectivitate art. 16, alin. 3 din Constituție: *„Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.”*

Inițiativa este oportună și în contextul în care Legea fundamentală prevede la art. 49, alin. (5) că ”Autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața publică, socială, economică, cultural și sportivă a țării”.

La momentul actual, potrivit raportului Institutului European pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE)¹, indicele egalității de gen 2021 plasează România, potrivit raportului Institutului European pentru Egalitate de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE)², sub media Uniunii Europene (UE). Deși femeile reprezintă 51,1% din populația României. Cu un punctaj de 54,5 din 100, și o îmbunătățire de 0,01 puncte față de 2020, România se clasează pe locul 25 în UE.

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, intenționează ca, până la finalul anului 2024, să atingă o paritate de gen de 50% la toate nivelurile de conducere ale Comisiei și ale agențiilor europene. În concordanță cu obiectivele Strategiei privind Egalitatea de Gen pentru perioada 2021-2025³, Comisia invită statele membre „să elaboreze și să pună în aplicare strategii de creștere a numărului de femei în posturi de decizie în mediul politic și în procesul de elaborare a politicilor publice.”

Senatul României și-a manifestat, în data de 19 mai 2021, susținerea față de noul Plan de Acțiune privind Egalitatea de Gen (GAP III)⁴. Prin această comunicare către Parlamentul

¹ EIGE Romania 2020

² EIGE Romania 2020

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152&from=RO>

⁴ <https://www.senat.ro/PDFOrdineDeZi/587d586c-13fa-4bf6-8dbb-9fc3617dbdf4/2021/5/19/JOIN%2017.pdf>

European, România susține obiectivele Comisiei Europene și, în special, își ia angajamentul de a stabili un echilibru de gen la nivelul leadership-ului politic, potrivit punctului 4 din GAP III, „*Leading by example*”⁵.

La alegerile locale și județene din 2020, numai 22,9% din totalul candidaților au fost femei, o îmbunătățire extrem de modestă de numai 1,5% față de alegerile din 2016⁶. În actuala structură a Parlamentului ales în 2020, din 466 de senatori și deputați, numai 17% sunt femei (82 de parlamentari), o involuție inacceptabilă, comparativ cu anul 2016, când reprezentarea femeilor în Parlament a atins 19%. Deși, potrivit calculelor EFOR, numărul femeilor înscrise pe listele pentru alegerile parlamentare din 2020 s-a îmbunătățit modest, față de alte alegeri, ajungând la 29,5%, nu a fost suficient pentru a asigura o reprezentare echilibrată de gen în actualul Parlament și nici măcar nu a permis înregistrarea unui progres la alegerile din 2020, față de cele din urmă cu patru ani.

Potrivit *Global Gender Gap Index 2021*⁷, calculat de *World Economic Forum*, la categoria care măsoară puterea politică a femeilor, România se situează pe poziția 129 din 155 de state analizate, întrecând Republica Democratică Congo cu 0.001 puncte.

Legislatura	Ponderea locurilor deținute de femei în Parlamentul României
1990-1992	4,9%
1992-1996	3,7%
1996-2000	4,7%
2000-2004	10,8%
2004-2008	10,2%
2008-2012	9,8%
2012-2016	11,5%
2016-2020	19%
2020-prezent	17%

În România, subreprezentarea femeilor în viața politică este vizibilă, la acest moment, inclusiv la nivelul Executivului. Actualul Guvern are în compoziția sa un singur ministru femeie din 21 de portofolii de miniștri, fapt ce ne plasează, împreună cu Ungaria, în coada clasamentului european la acest indicator. Comparativ, Republica Islamică Pakistan are 4 femei din 31 de miniștri, iar Sultanatul Islamic Oman are în Cabinet 3 femei din 26 de miniștri. România este, de asemenea, mult sub media statelor africane în ceea ce privește reprezentarea femeilor în Guvern.

⁵ Planul de acțiune privind egalitatea de gen – poziționarea drepturilor femeilor și fetelor în centrul redresării globale pentru o lume egală între femei și bărbați, disponibil la:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2184

⁶ Expert Forum, participarea femeilor la alegerile locale din 2020: raport de monitorizare nr. 2, disponibil la:

<https://expertforum.ro/wp-content/uploads/2020/09/PB-92-raport-reprezentare-femei.pdf>

⁷ *Global Gender Gap Report 2021 INSIGHT REPORT MARCH 2021*, disponibil la:

http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf

Pentru a combate această stare de fapt, o soluție o reprezintă elaborarea de politici de oportunități egale și recrutare sensibilă la dimensiunea de gen.

În privința implicării politice a tinerilor, demersuri de analiză precum Studiul despre tinerii din România 2018/2019⁸ relevă faptul că sunt necesare politici publice în sensul de a încuraja partidele politice să acorde o importanță mai mare atragerii tinerilor către dezbaterile politice și implicării lor în viața lor de partid, inclusiv prin promovarea lor pe listele electorale la diferite tipuri de alegeri. Autorii studiului consideră că datele obținute de la respondenții români în cadrul sondajului realizat „sugerează că politica joacă un rol foarte marginal în viața majorității tinerilor români. Politica la nivel local trezește interesul în cea mai mare măsură... 61% din eșantion are un interes scăzut sau inexistent pentru politică și numai 20% afirmă că au un nivel mare sau foarte mare de interes pentru cel puțin una dintre problematicile politice.” De fapt, 78% dintre respondenți s-au declarat cu ”nu” au participat la o demonstrație, 80,1% că ”nu” au participat la activități de voluntariat sau de mobilizare a societății civile, 88,8% că ”nu” au lucrat într-un partid sau într-o grupare politică iar 86,4% că ”nu” au participat la activități politice online/pe rețele sociale.⁹ O situație îngrijorătoare și care trebuie corectată cu celeritate, având în vedere că numărul tinerilor cu vârste între 18 și 34 de ani, care figurau pe listele permanente ale BEC la alegerile din 2020, era de peste 4,6 milioane, precum și faptul că este firesc ca tinerii să participe în cel mai înalt grad la dezbaterile politice multe decizii fiind de natură să le influențeze viața pe mai departe timp de decenii..

Partidele politice joacă un rol-cheie în determinarea nivelului și a calității șanselor tuturor în procesele politice și electorale. Pentru că partidele politice și elitele de partid controlează procesele de selecție și de admitere a candidaților și tot ele stabilesc ordinea de prioritate pe listele electorale, listele restrânse pentru circumscripțiile electorale și structurile de partid. Sunt argumente care confirmă afirmația potrivit căreia partidele politice sunt adeseori „deschizători de porți”.

Dar rolul major pentru asigurarea tuturor cetățenilor că li se respectă fără nicio discriminare directă sau indirectă dreptul de a participa în sfera politică revine, însă, statului, prin toate structurile sale, în special, prin Parlament.

Potrivit recomandărilor Entității Națiunilor Unite pentru egalitatea de gen și emanciparea femeilor¹⁰, în vederea realizării parității de gen la nivelul parlamentelor naționale, sunt indispensabile următoarele măsuri: abilitarea sistemelor și aranjamentelor electorale, măsuri speciale temporare (TSM), inclusiv adoptarea cotelor electorale, partide politice incluzive și instituții sensibile la gen, finanțare politică, sprijinul organizațiilor societății civile (OSC) etc.

Măsuri care pot fi extinse și pentru asigurarea unei reprezentări corecte a tinerilor la nivelul deciziilor politice, în deplin acord cu rezoluția Consiliului UE și a reprezentării guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un cadru pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului: Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027¹¹.

⁸ 15294.pdf (fes.de)

⁹ *Studiu despre tinerii din România 2018/2019*, pag. 70

¹⁰ *UN Women input to OHCHR draft guidelines on effective implementation of the right to participation in public affairs*, Februarie 2018.

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN>

Unul dintre principiile directoare vizează "Participarea: recunoscând că toți tinerii reprezintă o resursă pentru societate, toate politicile și activitățile privind tinerii ar trebui să respecte dreptul tinerilor de a participa la dezvoltarea, punerea în aplicare și acțiunile ulterioare ale politicilor care îi afectează prin mijloace de participare semnificativă a tinerilor și a organizațiilor de tineret. În acest context, politicile ar trebui elaborate pe baza recunoașterii schimbărilor cauzate de impactul comunicării digitale asupra participării democratice și civice.

În vederea soluționării aspectelor menționate anterior, a fost elaborată prezenta inițiativă legislativă, cu propuneri de completare și modificare ale unor prevederi din Legea 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale. Un cadru legal temeinic, prin care finanțarea publică să fie utilizată fie ca o încurajare pentru conformare, fie ca o penalitate pentru neconformare cu legile care vizează îmbunătățirea participării femeilor și a tinerilor în procesele politice și electorale din România.

În legislația actuală, se prevede că suma alocată anual partidelor politice de la bugetul de stat este de cel puțin 0,01% și de cel mult 0,04% din PIB, iar 75% din bugetul acordat partidelor politice va fi împărțit acestora proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile parlamentare, respectiv media voturilor valabil exprimate pentru Camera Deputaților și Senat, dacă au realizat pragul electoral.

Față de prevederea existentă în prezent, se propune pentru partidele politice care promovează femei, pe locurile eligibile, ca suma alocată de la bugetul de stat să fie majorată dublu proporțional cu numărul mandatelor obținute în alegeri de candidații femei.

De asemenea, se propune ca pentru partidele politice care promovează tineri pe listele electorale, pe locuri eligibile, suma alocată de la bugetul de stat să fie majorată dublu proporțional cu numărul mandatelor obținute în alegeri de candidații tineri.

Totodată, procentul de 75% din bugetul acordat partidelor politice care, în prezent, este împărțit acestora proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile parlamentare, respectiv media voturilor valabil exprimate pentru Camera Deputaților și Senat, dacă au realizat pragul electoral, se propune ca numai 65% să fie împărțit potrivit acestei reguli, restul de 10% din bugetul anual acordat partidelor politice urmând să fie împărțit proporțional cu numărul femeilor alese efectiv la alegerile parlamentare.

În mod similar, față de prevederea existentă în prezent care stabilește că 25% din bugetul acordat partidelor politice va fi împărțit acestora proporțional cu numărul de voturi primite la alegerile locale pentru alegerea consilierilor județeni și consilierilor din cadrul Municipiului București, dacă au obținut cel puțin 50 de mandate de consilier județean și de consilier în cadrul Municipiului București, se propune ca numai 20% să fie împărțit potrivit acestei reguli, iar 5% să fie împărțit partidelor politice proporțional cu numărul femeilor efectiv alese în alegerile locale pentru alegerea consilierilor județeni și a consilierilor din cadrul Municipiului București.

Un avantaj important al acestor soluții legislative propuse este reprezentat de faptul că, în felul acesta, mecanismul de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale este

utilizat în mai mare măsură în interesul dezvoltării și adâncirii democrației românești, pentru a asigura o reprezentare politică echilibrată a grupurilor din societate și pentru a stimula partidele politice să facă eforturi mai mari pentru a se reforma ele însele, pentru a atrage în dezbaterile politice categorii de cetățeni care până acum au fost reprezentați într-o mai redusă măsură și de a le deschide acestora drumul către locuri eligibile pe listele electorale.

Faptul că prin aceste propuneri legislative se stabilește o legătură între procesele de reformă internă ale partidelor politice și mecanismul de finanțare a activității partidelor politice și a campaniilor electorale reprezintă un pas important înainte, în sensul de a lărgi reprezentativitatea mediului politic românesc.

De asemenea, un astfel de pas poate fi privit ca fiind necesar în condițiile în care modul în care partidele politice utilizează fondurile primite a fost criticat în spațiul public în ultimii ani. Stabilirea unor criterii clare de performanță democratică pentru partidele politice (echilibru de gen, asigurarea reprezentării politice a tinerilor) poate reprezenta soluția optimă pentru ca acest mecanism de finanțare să își atingă scopurile pentru care a fost creat.

Soluția propusă nu constituie un act de discriminare, din moment ce propunerea legislativă nu impune un număr de mandate predefinit alocat pentru femei și tineri.

Cu argumentele anterior prezentate, depunem spre dezbateri și adoptare propunerea legislativă - Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale.

Inițiatori:

Laura-Iuliana SCÂNTEI

~~Senator PNL~~

Alina-Ștefania GORGHIU

Senator PNL